

מחטבחה של מחפלת

מתכונים לחיים טובים יותר

עלון 53 י"א תשרי תשע"ח 01/10/17

בין המילים (או ה'מילים')

נושא השבוע: מנהיגות. מלך עליון ומלך אביון, מנהיג בשר ודם לעומת מנהיג בדרך התורה. הימים העמוסים שבין כסא לעשור עיכבו את הוצאת העלון שהובטח לשבוע שעבר, בטח תסלחו לנו על זה (בהשראת ימי הסליחות..), מי שלא יספיק לקרוא עד חג הסוכות בטח ימצא זמן בחול המועד, אל דאגה, הדברים אקטואליים למשך השנה כולה. נראה שוב בעלון הבא שיצא בעזרת ה' אחרי שמחת תורה.

מאחלת לכל הקוראים חג סוכות שמח.

זווית אישית - מנהיגות

ולא לנצל את העובדה שיש לאל ידי. טיפלתי בנערה שאביה כיהן במשרה בכירה. היא לא הרגישה מחויבות להתאמץ להשקיע בלימודים, או הכרח לציית לכללים, כי 'אבא שלי ידאג להכניס אותי לסמינר, הוא ימצא לי עבודה, הוא גם ימצא לי שידוך הולם', כך היא אמרה. ולכן היא גם הפסיקה די מהר את הטיפול.

בראש השנה נבדק האדם אם הוא צדיק, רשע, או בינוני. ההבדל ביניהם הוא מי מנהיג אותו, וכמו שמבואר בגמרא (ברכות סא, ב) : 'צדיקים יצר טוב שופטן, רשעים יצר רע שופטן, בינוניים זה וזה

שופטן. הגר"א פירש שהמילה 'שופטן' ביאורה הוא 'מנהיגן'. המושל ביצרו הוא צדיק כי היצר הטוב מנהיגו, הרשע לעומת זאת נמשל על ידי יצר הרע, וכאמור הבינוניים לפעמים שופטים ולעיתים נשפטים, לפעמים מנהיגים ולעיתים מונהגים. עבודתנו בימי הדין 'אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם'. עבודת הימים האלה היא לברר וללבן מיהו בעל הבית עלי, האם אני מחשב, בוחר, ונותן דין וחשבון על מחשבותיי רגשותיי והתנהגותי?

בואו וראו מה מעסיק מנהיג בשר ודם. אלף תיקים עומדים ותלויים נגדו, [טעות; תיק 1000] שהמכנה המשותף הוא תענוגות למיניהם וחפיפוש דרכים איך להשיגם בלי להוציא כסף מכיסו. וכי מה אכפת לנו מה סוג הסיגר שמעשן ראש הממשלה, או איזה ריח נרות מעדיפה אשתו, אף אחד לא

היה מתעורר לדון בסוגיה זו אם הם היו מוכנים לשלם על כך. אלא ש'אוהב כסף לא ישבע כסף', לכן הם התחכמו למצוא כל מיני אפשרויות לקבל בלי לשלם, דרך 'חברים', או דרך מחזור בקבוקים, או גלגול הוצאות פרטיות על תקציב המדינה.

דבר שני שמאפיין 'מלך אביון' הוא רדיפת שררה, הדאגה לכסא מעוורת עיניים, ומסיטה את כיוון המחשבה מטובת העם ל'מה יצא לי מזה'. על חולשה זו נאמר 'התאוה והכבוד והקנאה מוציאם את האדם מהעולם'. באנגלית יש ביטוי 'כוח משחית', כל עוצמה לא מבוקרת עלולה למשוך למקומות גרועים; אם זה רופא שחיים ומות בידיו, או פסיכולוג שמנצל את מעמדו להשפיע על המטופל לרעה, ואפילו רב, והיו דברים מעולם. לא תמיד קל לעמוד בפיתוי

מצאתי את עצמי מתכננת את המאכלים לחג הסוכות, ולפתע נתקפתי בתחושת חרדה כאילו אני כלה טרייה העומדת לפני משימה עצומה מעבר ליכולתה. ניסיתי לחשוב 'מה קרה לך, הרי עברת כל הרבה חגים, וערכת המון שמחות, ובדרך כלל הציבור נהנה ושיבח את הארוחות, אז מה יום מיומיים? נזכרתי בידידה שסיפרה כי גיסתה עורכת שולחות לתפארת, ומגישה מטעמים באופן מרהיב, והכל שובה עין ומעורר תיאבון. והיא מצאה את עצמה לא מסוגלת להזמין את אותה גיסה כי היא חוששת לא לעמוד בציפיות שלה. עד שערכה איתה שיחה והבהירה לה שהיא פורשת מהתחרות ואם היא רוצה להתארח אצלה עליה להיות מוכנה נפשית וקולונרית להסתפק בסטנדרטים שלה. כמצופה הגיסה הגיבה בחיוב מוחלט ומאז הן מארחות ומתארחות זו אצל זו בשמחה ובטוב לבב.

חשבתי שאולי זה מה שקרה גם לי. הציפיות היום לאירוח כיד המלך עם מטעמים שקשה לדעת היכן אפשר לתקוע את המזלג או הכפית, בהרכבים וצירופים שלא שיערו אבותינו. גרמו לי לאבד את שיקול הדעת והפרופורציה בין הכנת אוכל משביע וטעים ובין הרדיפה אחרי מרשמים מרשימים והשקעה מיותרת.

מיד התאוששתי, קראתי לעצמי לסדר, וניגשתי להכנות.

לעומת התנדבות לתפקיד השופט והעוזר לחלש, בדיון עם הקב"ה על שליחותו להוצאת עם ישראל ממצרים מגלה משה פן אחר; הוא מתווכח ומנסה להתחמק, עד שלבסוף הוא מעלה טיעון שאינו רוצה לפגוע באהרן אחיו. גם כאן אנו לומדים פרק בצורת מנהיג. אם משה לא היה מגלה אכפתיות כלפי אחיו הוא לא היה ראוי להיות מנהיג.

מול התעסקות בתענוגות חומריים - מעבר לעולם החומר בו אנו שרויים, קיים עולם של ערכים שאדם נדרש למקד בהם את חייו. מעלתו של אדם נמדדת ביכולתו להתנתק מהתמכרות לצרכים הפיזיים ולהתייחס לחייו כסולם לעלות בו להכרת הבורא. כך גם כאשר אדם מקבל גדולה וכח שלטון, הוא משתמש בזה לצורך עליה בתפקידו ולא כאפשרות של מילוי צרכים אישיים.

לדוגמא יהודה שזכה למלוכה "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו" (ויחי מט, י), גדולתו באה לידי ביטוי דווקא בויתור גמור על כבודו ומעמדו, מול בית הדין בו השתתפו גם אביו וסבו, קבל עם ועדה, ללא כל ניסיון למצוא לעצמו פתח מילוט או השהייה באומץ אדיר הוא מודה. זה מה שמאפיין מלך: כוח שיפוט אמתי ללא שום נגיעות חשבונות והטיית שוחד. ניקיון כפיים מושלם, טהרת נפש מופלאה, אהבת משפט צדק, ומידת יושר ואמת. כשפעל יהודה ממניעים נאצלים שכאלה, לא רק שמעשיהו לא גרם לחילול השם, אלא אדרבא נתקדש שמו ברבים, ולכן יהודה זכה להיקרא על שמו של ה' (אותיות שם ה' נמצאות בשמו).

כמה שונה דמותם של מנהיגי העם ההולכים בדרך האמת.

כנגד רדיפת שררה נבחן את התנהגותו של משה רבינו: שישים שנה נרדף משה, נע ונד ממקום למקום, וכל זה מפני התערבותו במאבקים לא לו, כאשר הוא ראה איש מצרי מכה איש עברי מאחיו, וההמשך ידוע. הוא מגיע אל מדין כשהוא כבן שבעים ושתיים שנה, ומיד מתערב ברדיפת הרועים את בנות יתרו. האם הוא לא למד לקח? האם לא עדיף להישאר נטרלי? משה רבנו לא רואה את העוול הנעשה מסביבו כריב לא לו, אלא כדבר השייך ישירות אליו. כבן מלך במצרים הוא היה יכול לדאוג להתעלותו הרוחנית, לחפש לעצמו לחברותא מעולה. הוא לא התמנה לתפקיד שר הרווחה, הוא לוקח את התפקיד על עצמו, בחינת 'במקום שאין איש השתדל להיות איש'.

האכפתיות של משה לא מתבטאת רק כלפי בני אדם אלא אפילו לבעלי חיים. הוא

רודף אחרי גדי ובמקום להכותו על בריחתו, הוא מבקר את עצמו כיצד הוא לא שם לב שהגדי לא הרווה את צימאונו. וכפיצוי הוא מרכיבו על כתפו להשיבו את הצאן,

דברים 'קטנים' אלו הם שגרמו לו להבחר להיות מנהיגם של עם ישראל כפי שמבואר בדברי המדרשים: "אמר הקדוש ברוך הוא יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך חייך אתה תרעה צאני ישראל" (שמות רבה ב). וכן: "אמר הקב"ה אתה הנחת עסקיך לראות בצערן של ישראל... אני מניח את העליונים ואת התחתונים ומדבר עמך, וזהו שכתוב 'וירא השם כי סר לראות'." (שמות רבה כז).

